

ЗВЕРНЕННЯ ПАТРІАРХА ФІЛАРЕТА

Дорогі брати і сестри!
Шановні співвітчизники!

З 27 липня до 5 серпня запланований візит в Україну Московського патріарха Кирила – глави Російської Православної Церкви. Що означає для нас цей візит?

У Московського патріарха в Україні є паства, яка визнає його своїм духовним пастирем. І ми шануємо право Російського патріарха молитися разом з паствою, проповіддю та спілкуванням настановляти її у християнських чеснотах. Адже конституційне право на свободу совісті й віросповідання, рівність усіх конфесій перед державним законом – важливі здобутки української демократії, які всі ми маємо поважати і відстоювати.

Але чи тільки пастирський характер, попри офіційні заяви, носитиме цей візит? На жаль – ні, не тільки пастирський. Разом з церковними справами Російський патріарх буде прагнути облаштувати і справи політичні. Бо хоча на патріаршому престолі Москви владика Кирил перебуває лише півроку, насправді саме він як керівник Відділу зовнішніх церковних зв'язків Московського патріархату протягом останніх майже двадцяти років значною мірою провадив політику РПЦ щодо України. Саме на ньому лежить велика частина відповідальності за розділення Української Церкви у 1992 р. і за те, що воно триває й досі. Він несе відповідальність за використання структур Московського патріархату в Україні як знаряддя російської державної політики.

І зараз виступи й заяви патріарха Кирила щодо України переконують – він їде до нас не тільки для того, щоб служити і молитися. Він їде продовжувати ту справу, яку звершував два останніх десятиліття. Він їде пропагувати політичний проект інтеграції України в Росію, пропагувати повернення до тієї єдності під владою Кремля, якої, з благословення Божого і з волі народу, Україна позбулася у 1991 році.

В устах патріарха Кирила, як і в устах багатьох російських політиків, цей політичний проект може носити різні назви: "Свята Русь – Росія, Україна і Білорусь", "історична Русь", "східнослов'янська цивілізація", "єдність православних народів". Але під різними назвами криється одна сутність – позбавлення України її незалежності.

"Не вважайте мене іноземцем", – з посмішкою пропонує Московський патріарх Україні, ніби його і наша держава – одне ціле. Але доти, доки він не буде мати українського громадянства він буде іноземцем. І це не образа для нього – це констатація факту. Бо Україна не є ані частиною Росії, ані "канонічною територією" Російської Церкви.

На підставі Апостольських правил та інших церковних канонів, історичних прецедентів та традицій Церкви кожен православний народ, що має політичну незалежність і власну державу, має право на свою Помісну, тобто автокефальну, адміністративно незалежну Церкву. Сама Російська Церква є і Помісною, і автокефальною, проте вперто не визнає права на такий статус за Церквою Українською, хоча християнство прийшло в землі нинішньої Росії з Києва, а не навпаки. Ми бачимо, що автокефалію мають навіть ті Церкви, які несуть своє служіння серед народів, що переважно належать до інших конфесій чи навіть релігій. Прикладом цього є древні Патріархати Сходу й порівняно молоді Церкви у Польщі, Чехії, Словаччині, Албанії.

Більшість жителів України сповідують православ'я, а сама вона стала незалежною державою. Тому Українська Православна Церква в 1990-1991 рр. на своїх Соборах визнала, що вона має повне право й підстави бути автокефальною, тобто незалежною у своєму церковному устрої. Але Московський патріархат неухильно відмовляє Українській Церкві у цьому праві. Він погоджується на самоуправління, автономію чи іншу форму устрою УПЦ – але тільки і виключно під владною зверхністю Російської Церкви.

Саме тому нашу Церкву – Київський патріархат, який не підлягає церковній владі у Москві, – там оголосили "неправильною". Саме тому Московський патріархат вживає всіх можливих заходів з метою підтримувати навколо нашої Церкви штучну зовнішню ізоляцію, лякаючи всіх "розколом" і "анафемами". Саме тому керівництво Російської Церкви відмовляється від будь-яких переговорів з нашою Церквою, хоча ми завжди відкриті до чесного і Конструктивного діалогу.

Слід звернути увагу на те, що і за часів СРСР, і зараз кількість православних парафій в Україні і в Росії майже тотожна. Тобто, якщо Московський патріархат визнає незалежну Українську Церкву, то він втратить майже половину своєї структури.

У Москві ніколи не приховували того факту, що єдність адміністративної структури РПЦ на території колишнього СРСР там розглядають як важіль політичного впливу на пострадянський простір, у тому числі – на Україну. Важіль, який використовується з однією метою – повернути, втрачену Кремлем у 1991 р. владу над нашим народом. Важіль, який дозволить втілити середньовічну теорію про "Москву – Третій Рим" – духовний і, що головне, політичний центр для всіх слов'ян і всіх православних.

Тому для Москви так важливо за будь-яку ціну і будь-якими методами зберігати владу Московського патріархату над Україною. Як бачимо, це бажання продиктоване не церковними, а суто політичними мотивами.

Хочу підкреслити – ми не пропагуємо ненависті до росіян чи Російської держави, як нам це закидають опоненти. Ми лише критично ставимося до дій нинішньої російської політичної і церковної влади, що прагне позбавити Україну незалежності. Український і російський народи ми вважаємо братніми народами, які повинні жити в мирі, як добрі сусіди. Ми маємо багато спільних сторінок історії, ми є носіями схожих мов і близьких культур. Між нами не повинно бути ворожнечі й протистояння.

Але ми – різні народи. Різні, як різними є дорослі брати, що хоч і належать до однієї родини, але прагнуть мати кожен свою сім'ю і будувати своє життя згідно з власним світоглядом.

Всім час нарешті усвідомити: Україна - не Росія!

Можливо, це не подобається російським політикам чи церковним діячам, але це – беззаперечний факт. Проте, на жаль, у ставленні до України вони часто поводять себе, як ревнива мати, яка ніяк не може відпустити з-під своєї опіки дорослого сина. Яка не дає йому одружитися, збудувати власну сім'ю. Яка ревниво руйнує його взаємовідносини з дружиною, бо вважає її своєю суперницею у боротьбі за синівський послух. Яка на кожен прояв самостійності відповідає докорами: "Я тебе виростила, а ти мене не слухаєш, хочеш полишити!" Будь-який досвідчений психолог скаже, що така ревнива мати думає, що вона керується благими намірами, але насправді отруює власне життя і калічить життя сина. Росії час позбутися комплексу "ревнивої матері".

Нас століттями вважали "молодшим братом". Але ми – не "молодший брат", ніколи ним не були і ніколи ним не станемо. З милості Божої, волею народу ми маємо незалежну Державу – те, чого не мали від часів падіння княжого Києва, що через чвари й розбрат не змогли зберегти за Гетьманщини і в роки революцій. Наша державна Незалежність була проголошена 24 серпня 1991 року, а 1 грудня 1991 року вона була затверджена на Всеукраїнському референдумі 92 відсотками голосів. І хоча й зараз у нашому українському домі багато чого ще не до ладу, але бути хазяїном у своїй господі завжди краще, ніж жити у приймах або бути наймитом на чужій праці.

Братньому російському народові, його політичним і церковним провідникам час визнати це. Час визнати наше право незалежно будувати власне майбутнє – як державне, так і церковне. Добросусідське, взаємокорисне, але – незалежне.

Нам відомо, що всі ці думки і побажання українські громадські діячі письмово й усно хочуть донести до глави РПЦ.

Вони хочуть висловити свій протест проти політичних планів керівництва Російської Церкви. Україна – демократична держава, тому громадськість має повне право зробити це у дозволених законом формах. Але, маючи достовірну інформацію про підготовку проросійськими силами і навіть спецслужбами силових провокацій, ми наполегливо закликаємо учасників акцій протесту зберігати витримку, пам'ятати про свою християнську відповідальність, поводитись у межах дозволеного законом, у жодному разі не застосовувати силу і не піддаватися на провокації. Вже зараз навколо візиту патріарха Кирила певні російські ЗМІ прагнуть розгорнути чергову антиукраїнську істерію. Ми не можемо вплинути на совість її організаторів, але закликаємо всіх українських патріотів не давати приводу для звинувачень. Як християни і гостинні господарі, ми повинні виявити належну стриманість навіть перед норовливими гостями.

Київський патріархат не братиме участі в акціях протесту. Як Церква ми молитвою і богослужінням 27 і 28 липня відзначимо 1021-шу річницю Хрещення Київської Русі-України і свято рівноапостольного князя Київського Володимира Хрестителя. Ми будемо просити Бога благословити Українську землю, народ і державу миром, єдністю, духовним і суспільним процвітанням. Ми будемо молитися про подолання розділення Української Церкви. Ми будемо молитися за патріарха Кирила, щоб Господь схилив його серце до пошуку справжнього порозуміння між Російською і Українською Церквами. Ми будемо молитися про мир і добросусідство між Україною і Росією. Ми закликаємо до цієї молитви всю нашу паству і всіх православних християн України.

З метою пошуку конструктивних шляхів подолання церковного розділення і утворення в Україні єдиної Помісної Православної Церкви, цим Зверненням ми ще раз публічно сповіщаємо про нашу готовність в часі візиту патріарха Кирила провести зустріч або на рівні Предстоятелів наших Церков, або на рівні повноважних делегацій. Під час цієї зустрічі ми хочемо передати керівництву РПЦ наші письмові пропозиції щодо

шляхів подолання існуючих протиріч. В разі, якщо до початку візиту до нас не надійде підтвердження можливості такої зустрічі, ми спрямуємо свої пропозиції у формі відкритого звернення у ЗМІ.

Ми віримо, що правда і християнська любов здатні подолати всі перешкоди. Бо не у силі Бог, а в правді. Бо Він є Любов.

Закликаю на всіх вас Боже благословення!

*Від імені УПЦ Київського Патріархату
ФІЛАРЕТ,
Патріарх Київський і всієї Руси-України*